

Megjelen minden vasárnap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre 4 frt.
Félévre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.
Egyes szám ára 8 kr.

SZERKESZTŐSÉG:

Hubacsek Pál ügyvéd irodájában, hova a lap szellemi részét illető közlemények és pénzküldemények is intézendők.

MINDSZENT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

HIRDETÉSEKRE NÉZVE

a lap hátulsó (4-ik) oldala 20 helyre van beosztva. Egy hely ára 90 kr. Kincstár bélyegilleték külön 30 kr. A szerkesztőségen kívül elfogad előfizetéseket és hirdetéseket a helybeli könyvnyomda is.

NYILTTÉRBE

minden egyes sor közlése 15 kr. Bérmentelen levelek csak ismert kezektől fogadtatnak el. Kéziratok vissza nem adatnak.

Csongrádmegye.

III.

Uj időkről, uj emberekről, e kettő szülte uj viszonyokról szólottunk legutóbb. Jeleztük, hogy ezekkel számolni a mult meg nem tanított, de legfőbb feladatunk, hogy jelenben tegyünk valamit, nehogy a jövő készületlen találjon.

Köztudomású tény, hogy mi földmivelő nép vagyunk. Mig a világrészek megmérhetetlen távolban voltak tőlünk, mig az uj világrész el nem népesedett, mig a mindennemű gépek feltalálva nem voltak, mig a végtelen távolságot ezer és ezer gyorshajó, ezer és ezer irányu és társulatu vasut ugyszólván meg nem rövidítette, addig a mi, mai napság is páratlan minőségű — elegendő mennyiségű gabonánk uralta Európa piacait, jóságállományunk feleslege elegendő volt a szomszéd országok szükségletének fedezésére.

Elődeink élete egyszerű, könnyű, elégedett volt s kinek természete nem a mód nélkül pazarlás, hanem a fukarság nélküli egyszerű költsékezés volt, tisztességes nton, módon jó módra, vagyona tehetett szert.

Egy pár évtizeddel később az ugynevezett civilizáció népünket egyszerűségéből kivetkőztette, az igények nagyobbodásával karöltve járt a nehezebb megélhetés, az elégedettséget a nagyravágyás silányította tönkre.

Azt mondják: hogy nincs fény, árnyék nélkül. Ez igaz, de igaz az is: hogy nem mind arany az, a mi fénylik!

TÁRCZA.

WIMMER JÁNOS †.

Egyszerű s mégis diszes, a szebbnél-szebb koszoruk özönével borított érekeporsón e felirat olvasható: „Wimmer János élt 22 évet.“ Rövid mondat s mégis oly kimondhatlan sokat jelentő, még több fájdalmat okozó, szerető családjának szép reményeit megsemmisítő, megváltozhatatlan eseményt és egy örök igazságot jelentő kifejezés.

Meghalt, lelke elköltözött az égiek boldogabb honába; egy virágot letört a rémes halál, egy csomó meg nem érdemelt bánatot s tengernyi könyüt fakasztva.

22 év s meghalni, itt hagyni azokat, kiket szerettünk s a kik minket szerettek. Az élet tavaszán dölni sirba, mikor minden virul s örömet ad . . . Rémitő egy gondolat!

Igaz, hogy az élet egy nagy kérdőjel s születünk, hogy meghaljunk. De miért nem sorba? Miért nem a vak, béna, nyomorék, ki emberbaráti irgalomból tengeti nyomorult életét, kinek kín a földi lét s szabadító a halál, ki kész örömet megváltaná az életet a halálért . . . S miért az ép, egészséges, kinek élni öröm? . . . Kérdés marad, melyre csak ott fent az égiek tudnak felelni.

Egyszerű volt a boldogult, ép oly egyszerű koporsója. De miként a még fiatal élet már eddigelé is érejjelmet, soha nem változott

Ha a mai kor mindennemű vivmányait fénynek vesszük, felér-e e fény azon árnyékkal, melylyel jár, melyet jelenben minden viszonyainkra vetett és képes lesz-e e fény azon sötét árnyat keresztül törni s a sötét vészfellegeken diadalmoskodni, melyeket felidézett?

Mi nem hisszük!

A mai kor vivmányai kétségtelenül nagyok, nagyszerűek, majdnem kábitók; de ugyanily szomoruan nagyok a mai kor kórtünetei is.

Azt mondottuk, hogy mi földmivelő nép vagyunk, felemlítettük, hogy Csongrádmegye az alföld Kanaán földjének volt elősmerve — hogy áll a földmivelő Csongrádmegye?

Ha azt mondottuk, hogy középiskoláink a megye belterületén nincsenek, a szomorú valót leplezetlenül tártuk fel; ha azt állítottuk, hogy vasutunk, minden időszakban járható utunk nincs, csakis köztudomású tényt konstataáltunk — de ha az idegen azt olvassa avagy hallja — hogy e földmivelő megyének csakis n e v l e g van egy gazdasági egyesülete, hogy itt semmi néven és címen a gazdaközönség érdekében évtizedek óta misem történt, de nem is történhetik vezérferfiu és alkalmas, szükséges eszközök hiányán: akkor önmagunk restelhetjük a dolgot, akkor elmondható: nem segítettél magadon, nem érdemled, hogy az Isten segélyjen és magunk előtt látjuk a kétségbejítő jövőt.

Egy pár év óta gazdaközönségünk viszonyai mindinkább rosra fordultak. Gatanusított, ép oly változhatlan anyagba volt helyezve szép lelkének porladó hüvelye. Nyugodjanak hamvai békében, legyen emléke áldott s szolgáljanak rövid életének tényei és családassága mintául másoknak.

Koszoruk özöne! Sokszor sok koszorut tesznek le a ravatalra, de a sok koszoru nem mindig a közrészvét jele. De ha a végtisztesség megadásánál munkaidő, köznap s oly ros időjárás, mint az e hó 7-iki volt, az egész község apraja-nagyja, minden rendű, rangu és vallásu tagja megjelenik, ugy az elhunyt arra érdemesnek kellett lennie!

A korán elhunyt s istenben boldogult ez általános részvétet megérdemelte, mert a mai fiatalság nagy részénél mutatkozó ros szokásokat még soha nem követte, családjának hü és hasznos tagja, rokonai, barátai, ismerősei által egyaránt szeretve tisztelt egyén volt.

Gazdászati szaktanulmányainak befejezése óta mint gyakorló gazda iparkodott a gondos s szerető apa jósága folytán elméletileg elsajátított ismereteket a gyakorlati életben érvényre emelni. Munkálkodása rövid évekig tartott.

Nemcsak a fiatal élet elvesztése költi fel a közrészvétet, a közsajnálkozást, hanem az elhunyt jelleme, egyénisége, egyszerűsége, szorgalma, szeretetreméltósága, az élethez fűzött remények egész sorozatának meghiusulása, a körülmények, melyek csak a mélyen gyászoló családnak, de mindannyiúnknak gyászoltjává tették!

A kérelhetlen halál kioltá az ifju életét. „Feltámadunk!“ E remény meg van min-

bonaárunk a külföldi és tengerentuli termények versenye folytán oly csekély, mikép a termény eladási ára elégtelen arra, hogy az örökföld tőkének kamatait, avagy a haszonbéres föld évi díját, a befektetett tőkék kamatait, az elvetett magot, az állítólagos jövedelem után fizetendő állami s községi közterheket, az aránylag drága munkaerőt csak részben is fedezze; és ha már tény az hogy termésünk a fent elősorolt tételeket nem fedezi, honnan vegyük önmagunk és családtagjaink szükségleteihez szükségeseket, hol marad munkásságunk gyümölcse: a haszon? Jóságállomány létesítése a gazda egyik főkötelessége.

Nem mondhatjuk, hogy megfogyott jóságállományunk — de ha azok árai ilyek maradnak, akkor ma-holnap oda érünk, hogy az is elfogy — mert mig a külföldről behozandó gabonaneműek nemhogy vám alá esnének, hanem a vasuttársulatok által olcsó díjtétel mellett mint átszállított áru vétetnek fel és vitetnek rendeltetési helyökre; mig megszámlálhatlan mennyiségű gabona szállittatik vizen a gabonát szüségű országokba olcsón a versenyképes társulatok nagyszáma által, addig a mi gabonáinkra vámot vetnek mindenütt; nincsenek oly mérvű s számu, oly olcsó szállítási eszközeink, mint a külföldnek.

Ugyanez áll a jóságtenyésztésnél is. E szomorú viszonyok közepette mi történt a földmivelő megye részéről? Semmi! Mert a megalakult gazdasági egyesület eddigelé életjelt nem adott

den hívónél, hisszük s reméljük, hogy halottaitól ő is feltámad.

Legyen emléke áldott, béke lengje körül sirhalmát, adjon a Mindenható a mélyen sujtott családnak enyhülést s legyen a közrészvét, a közszeretet ir, a sajtó seben!

Zrinyi a költő halála.

— Pályadíjjal koszoruzott történeti beszély. —

(Folytatás.)

VI.

Montecuccoli eltítolt örömmel vizsgálgatja a zsákmány dult vonásait, — meg vagy, gondolja magában.

— Nos tehát, lépjen vissza, kapituláljon, mondja kemény hangon, tegye teljesen boldogtalanná azt, a ki önt még ma is boldoggá óhajtja tenni. S ezzel végeztünk.

— Nem! Most már tisztán áll előttem az ügy. Bocsásson meg nagyságod. Kész vagyok mindenre. Holnap nyolc órára ismét itt leszek, tetszésére bizom magamat.

— Gondolja meg lépését. Csekélység, mi önre vár; a többit bizza Montecuccolira, ön csak az első lépés, mely oly egyszerű, hogy az nemcsak lehet s szabad, de adott alkalommal a katonának megtenni kötelessége is.

— A viszontlátásig.

Edvárd eltávozott. Montecuccoli e levelét kajánul mosolyogva tevé el. Jól van, meg van. Montecuccolinak veszítnie lehetetlen!

Miből ered a nyári meleg dél szellője, melyet még a rezgő nyárfalevél is alig érez meg?

magáról, nincs itt semmi előny, nem emeli fel az egyesület hathatósan szavát a földmivelők érdekében, nem panasolja illetékes helyen szomorú sorsunkat, nem terjeszt elő tervet, a mely szerint segíteni lehetne, avagy kellene bajainkon.

Megpendített legutóbb egy földmivelő bank létesítése, aligha nem olcsóbb lesz élete, minő a gazdasági egyesületé.

Ideje volna, hogy felocsudjunk a semmittevésből, mert szomorubb lesz a való, ha az ébredés még soká késik.

Társuljunk — de ne az okon — hogy létezenek intézményeink, melyek hivatása egy-két egyénnek megélhetést adni, hanem: hogy együttes erővel fáradjunk megynék s annak lakossága felvirágoztatásán, hogy a bajok elérkezte előtt az óvintézkedések megtéve legyenek. Társuljunk, sorakozunk a közérdekek előmozdítása okán s a siker nem fog elmaradni!

Községi közgyűlés.

Rövid, de annál érdekesebb közgyűlése volt községünk képviselőtestületének a folyó hó 4-ik napján, a midőn rendes havi közgyűlését megtartotta. Nem azért volt e közgyűlés érdekes, mintha azt a tárgyak sokasága, vagy a községi közéletre kiható fontossága tette volna azzá, hanem mert képviselőtestületünk is megérté a kor intő szótát, megérté, hogy a magyarság terjesztése érdekében e községnek is, mint tisztán magyarajku községnek, meg kell hozni a nemzeti művelődés, a magyarság terjesztésének oltárára a maga áldozatát; megérté, hogy az idegen nemzetiségekkel vegyest lakó magyarság ügyét, nemzeti ügynek kell tekinteni.

Ily magasztos nézpontra emelkedett képviselőtestületünk a mondott alkalommal és nagyon is korlátolt anyagi viszonyaihoz képest meghozta a maga áldozatát s kilátásba helyezte, hogy még több áldozattól sem fog visszariadni.

Mi részünkről elismerést szavazunk a képviselőtestületnek e mindenestre dícsérendő eljárásáért.

De lássuk a közgyűlés lefolyását:

Első helyen tárgyalás alá vétetett a múlt évi árvtári számadás megvizsgálására kiküldve

Hogy kerül a kis ibolya magja a völgy legtíkosabb rejtekébe is? mi kelti fel a szívben amaz alig észrevehető érzelmét, melyről csak azt tudjuk, hogy létrejött s az érben emelkedik, de megfejteni gyengék vagyunk, csak annyit vélünk fölé, hogy valami titkos sejttelemből támadt, melyet ép oly kevéssé ismerünk, mint amannak irányát, célját?

Igy volt Edvárd is, midőn hazaért. Sokáig gondolkozott s végre is elhitte, hogy Montecuccoli roszat nem akarhat. Felvette az asztalán levő arcképet s midőn azt visszahelyezé, a hervadt virágcsokor után nyúlt s véletlenül letöré arról a rózsát s csak ekkor vette észre, hogy már egy bimbó le van törve róla, de nem tudta, hogy mikor történhetett ez.

* * *

Volt-e nagyobb ember ekkor a kettős magyar hazában Zrinyinél? Volt-e hatalmasabb tervezetű s célu hadjárata Zrinyinek az 1664-iki téli hadjáratnál?

Hasztalan elleneztek e hadjáratot Zrinyi ellenei a kormánytanácsban, Leopold nem engedte azt megbukni, mert előre látta a tervből, hogy a győzelem bizonyos s ha Zrinyi eléri így kitűzött célját, nemcsak Magyarország, de Erdély is, hol a kiegyezkedés képezi a kormány vitatárgyát, meg lesz mentve a töröktől s egyrészt az ő hatalma megerősül, másrészt a legtöbb baj okozójától megszabadulván, könnyebben intézheti el a mindig bonyolódó vallási ügyeket.

volt bizottság jelentése, a mely tudomásul vétetvén, annak a számadási testtel együtt a megyei törvényhatósághoz leendő felterjesztése határozatba ment.

Az iskolaszék által a múlt 1884/85. tanévről szerkesztett számadás, elfogadtatván a bizottság által már eszközölt vizsgálat alapján: annak a kir. tanfelügyelőhöz leendő betérjesztése határozatott el; de ebből kifolyólag egyszersmind megkeresni határozta a közgyűlés az iskolaszéket, hogy remélhető megtakarítás szempontjából, a mennyiben még eddig gyakorlatba nem vette volna, ott, a hol célirányosnak látszik, szükségleteit nyilvános árlejtés útján szerezze be.

Az iskolaszék megkeresése folytán a II. osztályu fiu s az árpoldai I. osztályu fiu és leányiskolánál fennálló ivóvíz hiányon segitendő, utasította a közgyűlés az előjáróságot, hogy a mondott két iskolához egy-egy lajtos kocsit szerezzen be s említett iskolákat ezek segélyével mindenkor friss ivóvízzel lássa el.

Most következett a tanácskozás kiemelkedő része, mely azzal vette kezdetét, hogy felolvasztatott a torontálmegyei magyar nyelvet és közművelődést terjesztő egyesület megkeresése az iránt, hogy a község ezen egyesületbe alapító tagul lépjen be. Általános helyeslés és egy hang elmondás nélkül kimondotta a közgyűlés, hogy az említett egyesületbe alapító tagul belép; de egyszersmind tett indítvány folytán, ezzel kapcsolatosan kimondotta azt is, hogy a legközelebbi közgyűlés tárgysorozatába, az erdélyi magyar közművelődési egyesületbe való belépés is felveendő.

Ambrus István és társainak azon kérelme folytán, hogy a tömörkényi oldalon a Csongrád-részi lakosok a határutat a csanyi határtól, egészen a fehértóig, helyéből mindenütt kiszorították hogy a határdombokat megrongálták s egy határdombot egészen szétromboltak, utasította a közgyűlés az előjáróságot, hogy a kérelem alaposságáról a helyszínen meggyőződést szerezvén, az eredményről a legközelebb tartandó közgyűlés elé jelentést tegyen.

Végre a vontató utak és kikötő helyek tárgyában alkotott közmunka és közlekedési miniszteri szabályrendelet alapján a díjak szedése iránt alkotandó szabályrendelet felől adandó

Megjött a dícsőség és gyász éve 1664. Zrinyi már készen volt. Mialatt a rendekkel a nádor Löcsén Nádasdy Ferenc országbíró Sopronban az ország védelméről tanácskoztak, Leopold pedig a regensburgi gyűlésen s más külfeljedelmeknél segélyt sürgetett, Zrinyi Miklós a háborút már a tél derekán megkezdette.

Január 21-én megnyiták Terézvár kapui s kilépett Zrinyi s vele az élet-halálra kész sereg. A földet itt-ott hó takará, máshol már zöldülni kezdett, az égen alig lehetett egy-egy felhőt látni, mintha a nap versenyezni akart volna a hatalmas, fényes magyar sereggel, Zrinyi seregével. Megindultak s másnap már Batthányi Kristóf dunántuli főkapitány hadaival egyesülve s Nádasdy Ferenc és a veszprémi püspök legénységét is magukhoz vonva, huszonötezer főre növesztett sereggel Berzence vivásához fogtak.

Berzence, Babocsa az eszéki hid, Szigetvár, Pécs, mind azt hirdette az ott hagyott nyomokkal, hogy erre győzők jártak, kik a törököket kiverték fészkeiből.

Mig Zrinyi az ellenség földén diadalaival a „vastuskó“ nevet vivta ki magának, testvére Péter csakugyan „rettetgette Boszniát és Hercegovinát.“

Zrinyi dícsősége, a nemzet dícsősége s öröme a nemzet öröme volt. Csak egy ember irigyelé dícsőségét, csak egy embernek fájt ez öröm. Hasztalan volt azonban minden erőlködése. Nagyon is óvatos eljárásával nemcsak a hazafiak, de a kormánytanács nagy része is elé-

véleményes javaslattételre bizottság küldetett ki; szintén oly utasítással, hogy javaslatát a május havi rendes közgyűlésre adja be.

Néhány szó a halászlé ügyéről.

Közli: Danicska József.

IV.

Eddigi közleményeim nyomán előadtam és kimutattam, hogy a hal fogyasztást nem a halászlé folytonos gyakorlása, hanem a Tiszaszabályozás idézte elő; eddigi közleményeim nyomán nyilvánvaló tehát amaz állításom is, hogy a megyei szabályrendelet ide vonatkozó rendelkezése céltalan, a hal tenyésztésre befolyással nem bír.

Ezek után most már gyakorlati tapasztalataim nyomán szólni fogok néhány szót arról is, hogy mikép lehetne a hal szaporodásra csak némileg is kedvező eredményre eljutni.

Nagyon természetesen a halszaporodás előmozdításához nem csak emberi erő, tudomány és akarat szükséges, de mind-ezek igazán hatékonyakká akkor válnak, gyümölcsöt akkor hoznak, ha a természeti erők is közreműködnek.

A hal szaporodásnak főkélléke nem csak abban rejlik, hogy ivadék legyen, de abban is, hogy az ivadék megerősödjék, megizmosodjék annyira, hogy a következő évben használható s a további szaporításra alkalmas legyen.

Nem csak legalkalmasabb, de egyszersmind minden emberi tudományt és iparkodást tulszárnyaló alkalom a hal szaporodásra az (értvén a folyó vizek halainak szaporodását, főkép a Tisza folyót, minthogy arról beszélünk) ha a víz már március havában kiönt s hat hónapon keresztül — tehát egészen augusztus haváig — tartja előntve az ártereket, mert ezen idő alatt van alkalma a hal minden nemének az ivarozásra és módja az ivadéknak a megizmosodásra; ezen idő alatt ugyanazon évi ponty és harsa egy fél kiló súlyt képes elérni s a még sokkal kisebb fajtájú

gedetlen volt, terveibe már azok sem igen tudtak beleegyezni, kiket előbb részére megnyert s még sem csüggedett el, mert Montecuccoli tervének elbukni nem szabad, mint ő hívé.

A nagy tetteket, nagy jutalmak követték. A pápa magasztaló levéllel tisztelte meg a hőst, a császár hercegi címmel kínálta meg (mondja Kazy) mit azonban ő szerényen visszautasított.

Fájt lelkének, hogy Kanizsa még mindig török birtok, nem tudta feledni azon napot, melyen Kanizsa megszabadításában (1660.) meggátoltatott. Elérkezettnek vélte az időt, hogy Kanizsából kiverje a törököt s mit feltett magában, azonnal végrehajtásához fogott s ápril 28-án körül is táborozta azt.

Ki hinte konkolyt a tiszta buza közé? Ki hinté el az egyenletlenség magvát Zrinyi táborában?

Mindegy, az ostromot azért Zrinyi megkezdé. Maga rohan előre csapatával ott, hol legtöbb a védő, legnagyobb az ellentállás. Hevesen foly a harc, oroszán erővel küzd a vezér. Fogy a magyarság, de nem lankad a vezér nyomán az élők lelkesedése.

— Itt vagy! Ne! — kiálta egy török katona tiszta magyarsággal s Zrinyi feje felé sújt iszonyu erővel. Ez feltartja a csapatot s egy pillanat mulva fej nélkül bukik le előtte a renegát.

(Folyt. köv.)

keszég is megnyól oly uagyságra, hogy a hasításra alkalmassá lesz.

Ha a Tisza évenként visszatérő áradása ily alakban jelentkeznék, nem volna szükséges sem az emberi működést, sem a tudomány vívmányait alkalmazásba venni arra nézve, hogy a hal szaporodjék, bekövetkeznék az önmagától is csupán a természet imént vázolt közrehatása mellett.

Hogy azonban a megrendszabályozott Tisza folyó jelen állapotában ezt várni nem lehet, azon senki sem kételkedik, még ha oly nagy optimista is, hogy a megrendszabályozott Tisza folyó soha sem fogja többé azt a hal bőséget nyújtani, mit az 50-es években és azelőtt nyújtott; az is kétségtelen, mert azok az óriási terek, melyek akkor az ártereken volt nagymennyiségű nádas tavakkal együtt, a hal tenyészetnek legalkalmasabb és legkedvezőbb helyeül kínálkoztak, eltűntek mind. Különösen az ártéri tavak voltak a haltenyészet legalkalmasabb helyei, nem képezték azok sírját a fiatal hal nemzedéknek, mint a mai kubik gödrök, mert ha benne szorult is a hal, a víz nem száradván ki belőle, nem pusztult el; a következő tavaszi vízárral pedig szabadságát visszanyerte. Ezek a tavak adtak minden vízáradáskor a Tiszának nagymennyiségű halat. Nem egyszer történt, hogy egy-egy áradáskor, csupán a Mindszenti határban 5—6 ezer mázsa minden fajtájú halat lehetett fogni.

No de ezek már mind letűnt dolgok, ma-holnap már dajka-mesévé válnak, mert azon helyeket, a melyek eddig a halak ily roppant mennyiségét születték, óriási védbástyák veszik körül s ezzel ki van a hal szorítva azon térről, hol hajdan nagymennyiségű kincset jövedelmezett minden reá fordított költség nélkül.

Ezek a hajdani árterek nem csak a hal szaporodásnak voltak hatékony előmozdítói új ivadékok keletkezése által, hanem az új ivadéknak is a növekedésre pompás helyül kínálkoztak, minden rendű és rangú hal a maga kedvenc táplálékát bővében találta. Így a ponty és keszegfélék, melyeknek legkedvezőbb táplálkozási szere a füvek és gyékények tövein előforduló bogarak, a melyet az ívás idejétől kezdve, egészen a víznek a mederbe apadásáig, mert az árteret addig el nem hagyja, bőven talált.

A halak táplálkozásáról lévén szó, egy kevés kitérést tesztek még, a harcsa táplálkozási módját röviden megemlítendő.

A harcsa, míg csak a víz ápril havában fel nem melegszik, el nem hagyja a folyó medrét, de ha ez megtörténik akkori időtájban, midőn a füzfa leveleket hajt, vándoruttra kel, felkeresi a kiöntéseket s a kiöntések vizeiben lévő minden férgeket, apró halakat, sőt a békákat is megeszi. Azzal azután nem törődik, hogy a víz még júliuson túl is kint van az ártereken. Ugy Urnapja körül, bármily messzire bent van az árterben, vissza siet a folyó medrébe s ott vár a Tisza virágzására; a „Tisza virág“ lévén az ő legkedvesebb és leggazdagabb tápláléka. Ilyenkor látni, hogy a harcsa feljön a víz színére úgy esteli alkonyat felé s a víz tükrére lehullott „virág“-okat két bajuszával mily szépen tereli egy rakásra s azután egyszerre felfalja.

Másodszor csak akkor hagyja el a Tisza medrét, ha a beállott apadást újabb áradás követi.

Elvesztvén a Tiszaszabályozás következtében a hal tenyészetre legalkalmasabb helyeket, nélkülözniünk kell egyszersmind ama természeti erőt is, a mely pótolhatatlan. Mindazonáltal keresni kell módot és

alkalmat arra, hogy habár nem is pótolhatjuk egészen a természeti erők hiányát mégis tegyünk legalább annyit, hogy a hal végkép ki ne pusztuljon, hogy annak tenyészetére az adott viszonyokhoz képest, legalább közepes mennyiségben föntartható legyen.

Erről jövőre.

Csináljunk luczernásokat.

Ha visszaemlékezünk a múlt évre s magunk elé képzeljük a községi csordáról hazatérő teheneket, a hétsovány esztendő jut eszünkbe. Azt mondja a nép, hogy van már a községnek legelője s mindig azt ajánlgatják, hogy a marhatenyésztésre nagyobb súlyt fektessünk — vegyünk hát marhát. — Vettek is annyit, amennyit a 200 holdnyi legelő meg nem bírt, s ennek nem lehetett más következménye, mint az, hogy a gazda csatlakozott számításában. — A marha ugyanis a kopár legelőn leromlott, s így értékében csökkent, rosszul tejelt — és csenevész utódot nevelt. — Ily körülmények között a marhatenyésztéshez kötött remények természetesen hiu ábrándokká váltak. Ugyane bajok a folyó évben ismét bekövetkeznek, ha a gazda nem segít a bajon.

Ha a marhatenyésztéstől jövedelmet várunk, fordítsunk is arra kellő gondot és amennyiben marhánk a legelőről éhesen jönne haza, tápláljuk azt otthon, e célra természetett takarmánnyal.

A község megteszi kötelességét akkor, mikor ismert tenyésztésből jó vérű apaállatokat vásárol. Tegye meg tehát az egyes érdekelt fél is a magáét, hogy az ne csak egyéni haszna legyen, hanem érték gyarapodással nemzetgazdasági haszonná váljék.

Tudjuk azt, hogy a kis birtokosok alig rendelkeznek kaszálóval, s csekély mennyiségben vetett mesterséges takarmány, az uradalomtól részérti munkával beszerzett takarmánnyal a téli szükségletet alig fedezi.

Nagyobb súlyt úgy fog az alföldi ember a marha tenyésztésére fektetni, ha kizárólag szemtermelésre használt földjének egy részét mesterséges kaszálóra változtatja.

A mesterséges takarmányok két csoportra oszthatók és pedig: a pillangós virágokra és segéd takarmányfélékre.

A pillangós virágok közé tartoznak a lóherfélék és a lucerna, segéd takarmányok közé bükköny, muhar, köles, stb.

A veres lóher (itt Steyer here néven ismeretes) melyről annak idején azt állították, hogy hivatva van a gazdasági előhaladást tökélyre emelni, nedvesség hajlatot kíván, s nálunk nem diszlik.

Inkább foglalkozunk tehát a lucernával, mely ugyszólván a mi éghajlatunknak van te-remtve.

A lucerna Linne szerint kékesiga eső. — Stefens annak történetét röviden így adja elő: Már az ősi időkben is természetették. — Dárius korában Mediából vitték Görögországba, innen jutott a rómaiakhoz s ezek által Spanyol- és Franciaországba. — Franciaországból a 16-ik század közepe táján Németországban is elterjedt. — Hazánkba hihetőleg Sveiczból Luzern Cantonból került, miért is lucerna nevet kapott.

Azért adtuk röviden a lucerna történetét, mert több évi kísérletek után mondhatjuk, hogy szélsőséges éghajlatunknak áldása, s csakis ez az egyedüli takarmánynem, mely különösen községünk marhatenyésztésére emelőleg hathat.

Ha a lucernát kellő gondban részesítjük, úgy évenként 4, de gyakran 5 kaszálást is ad.

Változtassa tehát a kis gazda szemtermelő földjének egy kis részét lucernássá, s ez, amellet, hogy téli takarmányát is megadja, jó pótléka leendő a roszt legelőn.

Nem vélünk tehát feleslegeset tenni akkor,

ha annak természetéről éppen fontossága miatt, némelyeket elmondunk.

A lucerna mindenekelőtt gyomtól megtisztított trágyázott földet kíván. — Jó tehát, ha a lucernának szánt föld az előző évben megtrágyáztatik és kukoricával bevettetik. — A kapálás, mint tudjuk, a gyom irtására szolgál. — A kukoricatörés után szántsuk meg a földet jó mélyen (legalább 7 hüvelykre). — A tél fagya a mély szántást megérleli, s így a lucernamag tavasszal április elején védnövényvel elvethető. — A mély szántás arra szolgál, hogy az általlajból táplálkozó lucerna gyökerei könnyebben lehatolhassanak.

A védnövény vetésénél vigyáznunk kell, hogy az tulságos sűrű ne legyen s el ne zárja a gyenge lucernától a világosságot. — Leginkább árpát szoktunk védnövényül használni, ép oly megfelelő azonban a bükköny is. — Sokan buzára vetik a lucernát, ez azonban csak nagyon kedvező időjárással sikerül. — De bármit válasszunk védnövényül $\frac{1}{3}$ -dal kevesebb magot vessünk abból a szokottnál.

Lucernából a vetőmagszükséglet egy magyar holdra 10—12 kilogramm.

A vetés egymásutánjára nézve megemlítjük, hogy először a védnövény vetendő el, s ennek beboronálása után a lucerna. — Az elvetett lucerna most letöviseltetik és meghengereztetik.

A lucerna vetéséről, gondozásáról s ellenségeiről jövőre beszélünk.

Világfolyása.

H a z á n k b a n az országgyűlés még mindig a belreformokkal foglalkozik. Mint multkor is fölemlítettük, a községek rendezéséről szóló törvényjavaslat van tárgyalás alatt, a mely már nemcsak általánosságban fogadtatott el, hanem midőn e sorokat írjuk, részleteiben is közel van a befejezéshez. Altalában az egész tárgyalás menete azt mutatta, hogy az erők a törvényhatóságok rendezéséről szóló javaslat tárgyalásánál kimerültek, a szónokok ott puszkálták ki minden bombáikat.

Nem mondjuk, hogy legfontosabb, de igen fontos kérdés az Ausztriával folyó pénzügyi kiegyezési tárgyalás is. Ugy mondják, hogy a kiegyezés a két kormány között sok vita és tárgyalgatások után végre-valahára létre jött s még a folyó ülészakban a törvényhozások elé fog terjesztetni. A kiegyezés részletei nem ismeretesek, azok csak akkor fognak minden részletében napvilágra jönni, ha a parlament elé terjesztetnek; csak a főalapelvet lehet tudni, a mely bizonyára a dualizmusban rejlik.

S z e r b i á b a n a kormány alakítás sokáig vajudott, de sehogy sem akart sikerülni, majd Garasanin, majd Krisztich, majd Risztics neve került felszínre s ez utóbbi a királytól nyert megbízatás folytán, vállalkozott is kormány alakításra, de előadott programja: fenntartani a jó viszonyt Ausztria-Magyarországgal, de ugyanazt létesíteni Oroszországgal is és a barátságot ápolni a többi Balkán államokkal, a királynak nem tetszett s így Risztics kormányalakítási törekvése meghiusult s a király újra kedvencét és barátját, Garasanint hívatta és bizta meg a kormányalakítással, a kinek ez azután sikerült is. Garasanin kormányon maradása kedvező jelenség monarchiánkra, mert míg ő kormányon van, biztosak lehetünk arról, hogy Szerbia nem lesz Oroszország vazalusa. Héj, pedig sokan örültek már Szerbiában és Oroszországban Risztics kormányra jutásának. Jöttek özönnel az üdvözlő sürgönyök, meg fáklás zenék, de bizon a füst most ez egyszer csakugyan füstbe ment.

G ö r ö g o r s z á g csak nem akar a bőrében félni. Törökország már a legmesszebb menő intézkedéseket vette már ellene foganatba szigorú utasítást adott a határokon állomásozó

katonaság parancsnokainak, hogy a görögök legkisebb ellenséges mozdulatára, azonnal kezdjék meg ellenük a támadó harcot.

Görögország fészkelődése és az, hogy Bulgária és Kelet-Rumélia egyesülése iránti kérdés még mindig nincs rendezve, a háboru agályait még mindig nagy mérvben fokozza, főképp mert az egyezség létrejöttét Oroszország akadályozza legjobban. A hol pedig Oroszország keze működik, — tapasztalásból tudhatni ott nincs tiszta sor.

Belgium még mindig a gyári- és bányamunkások zavargásával van elfoglalva s bár e munkásmozgalom még mindig tart, már korántsem oly veszélyes jellegű, mint kezdetben volt, dacára annak, hogy újabb streikok még mindig fordulnak elő, de másrésről már ezrei és ezrei a munkásoknak újra csendes napi foglalkozásukhoz tértek.

Spanyolországban a képviselő választások most vannak folyamatban. A Mária Krisztina királyné regensége alatt álló kormánynak előreláthatólag óriási többsége leendő. Megválasztatott eddig 328 kormánypárti, 64 Canovas-párti, 26 konzervatív, disszidens vagy dinasztikus balpárti, 1 karlista és 28 köztársasági párti. A kormány többsége eszerint már eddig is 209, ami oly roppant szám, hogy ha a hátralévő választások eredménye határozottan a kormány ellen szólna is, még sem volna képes annak többségét alterálni.

Oláhország, melylyel kereskedelmi szerződésünk lejár, annak megújításában igen akadékoskodik; legutóbb arról értesítette a közös külügyi kormányt, hogy a kereskedelmi szerződés ideiglenes meghosszabbítását el nem fogadhatja.

Helyi és vegyes hírek.

— **Családi gyász.** Mélyen megrendítő csapás érte az egész község közönsége előtt közszeregetben álló Wimmer Károly urat. E hó 6-án d. e. 10 óra tájban halt meg, egy minden tekintetben kedves, jóra törekvő 22 éves fia Wimmer János. A már huzamosb idő óta betegeskedő ifju halála nem jött egészen váratlanul, de azért lesújtó a csapás, mely atyját s az egész családot érte. Nekünk nincs tollunk leírni a fájdalmat s szavakban adni kifejezést, ama veszteség nagyságának, mely az élte virágában elhunyt ifjunak az égiek közé történt elköltözése folytán, itt e földön a családot érte. Nagy közönség részvéte kísérte a korán elhunyt ifjut sirjához; a koszoruk özöne borítá ravatalát; százak és százak „Isten veled”-je kísérte őt ama hosszú utra, honnét nincs visszatérés. Legyen könnyű a föld porhüvelyének. A mélyen bánkódó apa és család pedig leljen vigaszt a tudatban, hogy ha bár parányi részben, mások is osztoznak bánatukban s adjon irt vérző szivekre az időnek mindent gyógyító hatalmas ereje.

— **Elnapolás.** Az alakulandó gazdakör és önkéntes tűzoltó-egyletnek mára tervezett értekezlete, a mai vásár miatt, mint értesülünk, mához egyhétre lett elhalasztva.

— **A sorozáshoz.** Már többször említettük, hogy a sorozás a folyó hó 12., 13. és 14-ik napján fog községünkben megtartatni, s azért a midőn ezt ismétljük, csak azért tesszük, hogy még egyszer figyelmeztessük az illető hadköteleseket a pontos és az előírás szerinti megjelenésre, nehogy érzékeny büntetéssel legyenek sújtva.

— **Tehénjárás.** A tófenéki és kurcaréti tehénjárásra a tehenek összeírása már megkezdődött. A midőn erre a lakosságot figyelmeztetjük, egyszersmind tudomásra hozzuk azt is, hogy a fűbér és gulyásbér az, a mi tavaly volt, csak azon változtatás van — mint értesültünk téve — hogy a gulyásbért az idén nem a községházánál kell befizetni, hanem magának a gulyásnak kezébe s hogy a gulyás csak azon

tehenet fogadhatja el a járásra, a mely tehen után a fűbér fele előre befizettetik s ezt a tehen tulajdonosa, a kihajtáskor a gulyásnál nyugtával igazolja.

— **Helyreigazítás.** Lapunk mult számában, a gazdakör megalakítása tárgyában tartott előértekezletről adott referádába, az előkészületekkel megbízott küldöttség tagjainak nevei közé Szilágyi Mihály iskolaszéki gondnok neve helyett, Szilágyi Ferenc neve került bele. A tévedés, mit helyreigazítunk, úgy történt, hogy a községben lakó négy Szilágyi testvért referensünk keresztneveiről megkülönböztetni nem tudta, bár a név után, épen megkülönböztetés végett oda tette, hogy: „iskolaszéki gondnok”, de ez a megjegyzés tévedésből kimaradt.

— **Tiltakozás.** A fentebbi közleményünkkel kapcsolatosan megemlítjük, hogy Szilágyi Ferenc tiltakozást küldött be hozzánk az ellen, hogy neve a gazdakör megalakítása iránti előkészületekre kiküldött bizottság tagjai között szerepel. Midőn megjegyezzük, hogy tiltakozásának helye csak akkor lehetett volna, ha a véletlen tévedés lapunk mai számában sem lett volna helyreigazítva; s midőn beküldött tiltakozásának, így felemlítve helyet adunk, csak annyit kívánunk mondani Szilágyi Ferenc urnak, hogy azzal, mert neve tévedésből belekerült a lapba, becsületsértés, vagy más valami nagy sérelem nem követtetett el rajta s bár azt hisszük, hogy az alakulandó gazdakör, minden tisztességes és jóra való embert befogad kebelébe, de azért nem veri falba a fejét Szilágyi Ferenc ur tiltakozása miatt.

— **Nagy tűz volt Szentesen** a mult hét szombatján e hó 3-án virradóra, a mondott napon ugyanis Weil Salamonnak a város közvetlen közelében lévő gőz- és fűrészmalma, lakháza és temérdek faanyag — bár a faraktár nagyobb részben megmentetett — megégett. A városra nézve az volt a szerencse, hogy a szél észak felől fujt, mert ha ugyanaz a szél délfelől fujdogál, nem kevés riadalmat okozott volna, habár a toronyór nagy bölcsen nem verte is félre a harangokat: a városon kívül volt a tűz. (?)

— **Uj üstökösök.** Ezidőszerint három üstökös áll a mennyboltozaton, amelyek azonban ma még csak erősen nagyobbító távcsövekkel láthatók. Egyike már is eltűnő félben van, míg a másik kettő lassanként mind világosabbá válik és ápril 20-ától fogva több héten át feltűnő fényével érdekes látványt fog nyújtani. E két csillag rendkívül fényes lesz és éjszaknyugaton az égsark alatt 8 és 9 között lesz látható.

— **Villámsujtott fák.** Mindazok, kik az irodalomban a villámsujtotta fákkal pozitív adatokra támaszkodva foglalkoztak, azt állítják, hogy a villám válogatás nélkül minden fába becsap, sőt a sokáig sérthetetlennek tartott babérfák sem képez kivételt. Ezt állítják Cohn, Frank, Hartig és mások, sőt még a század elején élő dendrologusunk, Kovács Antal is, ki erre vonatkozólag úgy nyilatkozik, hogy „igy bánik a menkő a fákkal is, egyet megöl sértés nélkül, mást elszagat, hasogat, mást nyomorékká tesz. A különböző szerzők azonban azt is kijelentik, hogy a villám bizonyos fa-fajokat mégis nagyobb előszeretettel keres föl. Erre vonatkozólag többben közölték vizsgálataik eredményét. Így Cohn 40 villámsapásra vonatkozó megfigyelései közül 14 esik a tölgyfára, 12 a nyárfára, 3 a körtefára, 2—2 a luc, erdei fenyő s bükkfára, 1—1 az éger, szil, dió, vörös berkenye és az akác-fára; a Caspary közölte 95 eset közül 20 esik a jegenyé-nyárra, 14 a kanadai nyárra, 15 a tölgyre stb. Az eddig közölt észleletek szerint a villámsapás gyakoriságára nézve a következő sorrendet lehetne felállítani: tölgy, jegenyé-nyár, kanadai nyár, körte, lucfenyő, jegenyefenyő, erdei és vörösfenyő, juhar, bükk éger, nyír, szil, dió, vörös berkenye, akác. A tölgybe tehát a leggyakrabban, az akác-fába pedig legritkábban

csap be a villám. Ugy látszik, hogy a villámsujttás gyakorisága nem csupán az illető fajsajátságaitól, mint a korona, a sudár alakja, elágazása, a lomb sűrűsége, a gyökérzet alakja s helyzete, fatest villámvezető képessége stb. függ, de különösen a fát környező külső körülményektől is, mit a fa helyzetétől, magasságától, kitettségtől, a fát környező légkör páratartalmától, sőt talán a talaj nedvességétől is. Végre a villámsapás irányára befolyhat még a légköri elektromosság feszültségének és kicsapásának természete, a szélirány, stb. A nép közt elterjedt hiedelmet tehát, mely csak leggyakrabban szűk térre szorított tapasztalatok alapján keletkezik, teljesen megcáfolják a tudomány embereinek szélesebbkörű tapasztalatai és megfigyelései.

— **Kemény telek.** A idei hosszú, kemény tél alkalmából többször merült fel a kérdés, vajjon gyakrabban volt-e már ily tartós hideg márciusban. Zord márciusa volt különösen 15-től kezdve, az 1865-ik évnél; 1767-ben 10-iktől 20-ig erős fagy volt. A mostani évhez hasonló volt 1858. a mikor a hideg februárra ugyancsak hideg március következett. 1853-ban a fagy, mely febr. 10-én kezdődött, kevés szüneteléssel márc. 30-ig tartott. 1845-ben, melynek márciusa az utóbbi századok leghidegebb márciusa volt, az erős fagy febr. 5-én kezdődött s szakadatlanul tartott márc. 24-ig. Hasonlóképp volt az 1825., 1808., 1800 és 1797-ik években, míg az 1814., 1821. és 1830-iki hideg telekben a fagy március 10-ike körül már véget ért.

— **Patkány a színházban.** Egy hirtelen kitört tűz nem okozhatott volna nagyobb panikot, mint a mekkorát egy patkány okozott a Richmond operaházában Virginia tartományban. Épen egy megindító szerelmi jelenetben voltak; az első szerelmes legmagasabb hangjain biztosította az imádott primadonnát, hogy sem élet, sem halál el nem szakíthatja kedvesétől, mikor a sors egy patkány alakjában közbelépett, melyet hihetőleg a zene bájos hangjai csaltak elő pincei magányából, s a mely egyenesen a szerelmesek felé tartott. A primadonna természetesen elájult; a tenor felejtette esküit s védelme helyett, mire oldalán fityegő kardja is felhívhatta volna, megszaladt. Megijedt a patkány is, a színpadról a zenekar közé, egyenesen a nagy dobos elébe ugrott. Ez örült módra hadonázott dobverőjével anélkül, hogy a nagyobb ijedtségen kívül a patkánynak ártalmára lett volna, megugrott hát innen is, a többi zenész lába elé, kik hangjegyeiket eldobva, rémülve kuporodtak fel székeik karjára. A patkány aztán átugrott a közönség közé, a hölgyek alá. Az a jelenet a mi most következett be, minden leírással dacol. A közönség egy része nevető, a másik része sirógörcsüket kapott. Azok a hölgyek, kik el nem ajultak, ülőhelyeikre ugrálva, szoknyáikat szoroson lábaikhoz szorították. A férfiak sem tűndököltek bátorsággal; sokan megszaladtak; annyira, hogy a menekvő ajtókat is ki kellett nyitni. Végre egy katonatiszt jól irányzott kardvágással a rémület okozójának lelkét a fekete orkusba küldte. A rend lassankint visszatért s az előadás immár háborítlanul ért véget.

Üzleti hírek.

—április 10.

Mult heti közleményünk óta a budapesti árutözsde a buza 20 krt, a rozs 5 krt, a zab 10 krt, a kukorica 20 krt vesztett métermázsánként árából; az árpa azonban ugyanolyan árában tartja magát. Mostani jegyzések a következők: buza 79 kilós 8 frt 60 kr, 78 kilós 8 frt 50 kr; árpa 5 frt 75 krtól 6 frt 20 krig; rozs 6 frt 75 krig; zab 6 frt 55 krtól 7 frt 5 krig; kukorica 5 frt 55 krig.

A helybeli hetipiacon az árak változatlanok. A most folyó országos vásárról, különösen a mi a gyalogvásárt illeti, csak a jövő számunkban referálhatunk; a jószágvásárra nézve pedig feljegyezhetjük, hogy bár vevők szép számmal jelentkeztek, mégis oly csekély árat ígértek, hogy valóban megdöbbentő a gazdaközönségre nézve. Elkelték esztendőszép tinó borjuk 18—22 frtig, üsző borjuk 15—18 frtig, kővér, javított tehenek 45—70 frtig, öreg ökrök 80—100 frtig, fejős tehen borjuval együtt 50—60 frtig.

Felelős szerkesztők:

HUBACSEK PÁL és SZOBOTKA GUSZTÁV.

Kiadótulajdonos:

AZ ALAPÍTÓ EGYESÜLET.